

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

فامل و متن قوانین - تصویباتها - صورت مفصل مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس
اخبار رسمی - فرامین - انتصابات - آئین نامه ها - بخشنامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال ششم - شماره ۱۶۵۶

صفحه ۱

۱ شنبه ۲۷ آبان ماه ۱۳۲۹

روزنامه یوتیه
بیر: سید محمد شاهی

شماره مسلسل ۷۱

دوره شانزدهم قانونگذاری

تشکیل که در نتیجه بکدوازدهم بودجه مطرح بشود
محتاج برای است .

کشاورز صدر - جناب آقای رئیس اگراین
پیشنهاد مغالنی دارد صحبت بشود تادولت هم برسد
که دستور مطرح شود

۲ - نطق قبل از دستور سه نفر از
آقایان نمایندگان

رئیس - آقای اردلان

اردلان - عرض کنم امروز لایحه بکدوازدهم

مطرح بود بنده خیلی زود آمدم که اسم بنویسم
دیدم همکار محترم آقای نریمان قبل از بنده تشریف
آورده اند بنده هم کاری که توانستم بکنم قبل از
دستور اسم نوشتم و یقین هم داشتم اجازه نمیدهند
حالا از مقام ریاست تشکر میکنم که چون دولت نیامده
به بنده اجازه دادند آنچه در بودجه میخواستم بگویم
حالا عرض میکنم و در بیانات قبل از دستور عرض

آقایان نمایندگان محترم میسرانم عرض بنده چنانچه
ملاحظه فرمودند آقایان بیشترش راجع بمسائل مالی

و اقتصادی است و بهترین فرصت بود که وقتی بودجه
یا بکدوازدهم مطرح میشود عرض آقایان محترم میسرانم

اصل ۹۴ متمم قانون اساسی را اجازه فرمائید بنده
میخوانم نوشته است: اصل ۹۴ متمم قانون اساسی

مالیات برقرار نمیشود مگر بمسئله قانون (صحیح است)
ولی بدبختانه بهیچوجه من الوجوه توجهی به این اصل

قانون اساسی نمیشود در دهم اسفند ماه ۱۳۱۲ در
تعقیب این اصل قانون اساسی که بنده قرائت کردم

یک قانونی گذشته است بنام قانون محاسبات عمومی
که ماده چهارمش میگوید که جز عوارض و مالیاتهای

مقرر به موجب قانون اخذ هرگونه عوارض و مالیات
دیگر بهر اسم و رسم که باشد ممنوع است عمالی که

امر باخذ مالیاتهای غیر قانونی بدهند و اشخاصی که
فهرست و تعرفه آن را تهیه نمایند و کسانی که تصدی وصول

آن بشوند مشمول مقررات ماده ۱۵۴ قانون مجازات

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۷۱

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۳ شنبه ۲۵ مهر ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت جلسه

۲ - نطق قبل از دستور سه نفر از آقایان نمایندگان

۳ - دنباله استیضاح از دولت

۴ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس ساعت ۹ و چهل و پنج دقیقه صبح بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید

۱ تصویب صورت جلسه

رئیس - صورت غائبین جلسه پیش قرائت
میشود .

(شرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان: محمود محمودی
بزرگ نیا - بهادری - نصر تیان - آصف - پناهی
حاذقی - دکتر راجی - طباطبائی - معین زاده - محمد
ذوالفقاری - دکتر شایگان - پالیزی

غائبین بی اجازه - آقایان: صفوی - قبادیان
مزیز اعظم زنگنه - خسرو قشقای - سالار سنندجی
امینی - حسن اکبر - اقبال - شهاب خسروانی -
ماد تربتی - معین طاهری - پیراسته - رستم کیو

دیر آمدگان با اجازه - آقایان: حسن نبوی بکساعت
آشتیانی زاده بکساعت - دکتر احمد سید امامی یک

یصاعت و چهل و پنج دقیقه - علی محمد دهقان بکساعت و

چهل و پنج دقیقه - صدرزاده آخر جلسه بکساعت

دیر آمدگان بی اجازه - آقایان: هراتی بکساعت

کهید بکساعت - سلطانی بکساعت خاکباز سی دقیقه

رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست ؟

(اظهاری نشد) تصویب شد.

اردلان - تا دولت بیاید اجازه فرمائید مایک

قدری صحبت بکنیم

رئیس - سه نفر از آقایان اجازه نطق قبل از

دستور خواسته اند (نمایندگان - دستور - دستور)

اردلان - دولت که نیست تا وارد دستور بشویم

رئیس - نماینده دولت نیست و کسی هم از امضاء

دولت در مجلس حاضر نیست پیشنهادی رسیده برای

اینکه ساعت چهار بعد از ظهر جلسه فوق العاده مجلس

مبن مذاکرات مشروح هفتاد و یکمین جلسه از دوره شانزدهم قانونگذاری

اداره تند نویسی و تعرییر صورت مجلس

توجه به حقوق شهروندی
 در این روزها که در ایران شاهد موجی از اعتراضات و تظاهرات هستیم، باید توجه به حقوق شهروندی و آزادیهای مدنی را داشته باشیم. در این راستا، مجلس شورای اسلامی باید نقش مهمی را ایفا کند و به مطالبات مردم پاسخ دهد. در این خصوص، آقایان نمایندگان مجلس باید با مردم در تماس باشند و به دغدغه‌های آنان گوش دهند. همچنین، باید به حقوق اساسی شهروندان احترام گذاشت و از تخریب آنها جلوگیری کرد.

توجه به حقوق شهروندی
 در این روزها که در ایران شاهد موجی از اعتراضات و تظاهرات هستیم، باید توجه به حقوق شهروندی و آزادیهای مدنی را داشته باشیم. در این راستا، مجلس شورای اسلامی باید نقش مهمی را ایفا کند و به مطالبات مردم پاسخ دهد. در این خصوص، آقایان نمایندگان مجلس باید با مردم در تماس باشند و به دغدغه‌های آنان گوش دهند. همچنین، باید به حقوق اساسی شهروندان احترام گذاشت و از تخریب آنها جلوگیری کرد.

توجه به حقوق شهروندی
 در این روزها که در ایران شاهد موجی از اعتراضات و تظاهرات هستیم، باید توجه به حقوق شهروندی و آزادیهای مدنی را داشته باشیم. در این راستا، مجلس شورای اسلامی باید نقش مهمی را ایفا کند و به مطالبات مردم پاسخ دهد. در این خصوص، آقایان نمایندگان مجلس باید با مردم در تماس باشند و به دغدغه‌های آنان گوش دهند. همچنین، باید به حقوق اساسی شهروندان احترام گذاشت و از تخریب آنها جلوگیری کرد.

توجه به حقوق شهروندی
 در این روزها که در ایران شاهد موجی از اعتراضات و تظاهرات هستیم، باید توجه به حقوق شهروندی و آزادیهای مدنی را داشته باشیم. در این راستا، مجلس شورای اسلامی باید نقش مهمی را ایفا کند و به مطالبات مردم پاسخ دهد. در این خصوص، آقایان نمایندگان مجلس باید با مردم در تماس باشند و به دغدغه‌های آنان گوش دهند. همچنین، باید به حقوق اساسی شهروندان احترام گذاشت و از تخریب آنها جلوگیری کرد.

توجه به حقوق شهروندی
 در این روزها که در ایران شاهد موجی از اعتراضات و تظاهرات هستیم، باید توجه به حقوق شهروندی و آزادیهای مدنی را داشته باشیم. در این راستا، مجلس شورای اسلامی باید نقش مهمی را ایفا کند و به مطالبات مردم پاسخ دهد. در این خصوص، آقایان نمایندگان مجلس باید با مردم در تماس باشند و به دغدغه‌های آنان گوش دهند. همچنین، باید به حقوق اساسی شهروندان احترام گذاشت و از تخریب آنها جلوگیری کرد.

توجه به حقوق شهروندی
 در این روزها که در ایران شاهد موجی از اعتراضات و تظاهرات هستیم، باید توجه به حقوق شهروندی و آزادیهای مدنی را داشته باشیم. در این راستا، مجلس شورای اسلامی باید نقش مهمی را ایفا کند و به مطالبات مردم پاسخ دهد. در این خصوص، آقایان نمایندگان مجلس باید با مردم در تماس باشند و به دغدغه‌های آنان گوش دهند. همچنین، باید به حقوق اساسی شهروندان احترام گذاشت و از تخریب آنها جلوگیری کرد.

۲۴ - در ماده ۲۸ شرکت تعهد نموده است که هر وقت سهام جدیدی برای عامه اخذ می‌گردد، برای آن در همان موقع مدیران را به باز خرید و فروش آن شرکت از ۱۹۴۴ تا اکنون که به مبلغ آن شش برابر شده است سرمایه خود را ۲۶/۵ میلیون لیره فقط در سال ۱۹۴۸ به ۲۲ میلیون لیره ترقی داده است و در این زمینه هم نبرنگی را برده و از محل ذخایر سهم مجانی بین دارندگان سهام خود توزیع کرده است و باین ترتیب شرکت با یک تریپل نشان زده است.

اولاً اینکه سرمایه شرکت را با توجه به برنامه خود توسعه خود افزایش مختصری داده است تا این که با توزیع سهام مجانی بین دارندگان سهام عدلی اکثریت ۵۰ درصد دولت انگلستان که اختیار شرکت را در کف با کفایت دولت های چرچیل و اتلی میگذازد محفوظ داشته است ثالثاً مانع شده است که افسران ایرانی و دولت ایران قسمتی از سهام شرکت نفت انگلیس و ایران را بدست آورده و مداخلت بیشتری در تصمیمات و عملیات و رسیدگیها بعمل آورد.

انجمن نیز که ضمن ۲۵ ماده اعتراضیه لزوم شرکت دادن ایران در سهام جدید شرکت را تذکر داده اند شرکت اظهار داشته است که فعلاً تصمیمی در افزایش سهام شرکت نداریم.

بایستی در اینجا تذکر کرد که شرکت نفت عراق در سالهای اخیر در حدود ۴ میلیون تن نفت از منابع آن استخراج شده به منظور افزایش تولید نفت آن کشور تا میزان ۱۶ میلیون تن سرمایه اش در سال های اخیر به ۸۴ میلیون لیره افزایش داده است (شوشتری - خواهش میکنم این عبارت را در مرتبه بخوانید) مجدداً شرح سابق عبارت فرائد شد (شوشتری - متشکرم)

بنابر این سرمایه شرکت نامبرده بیش از دو برابر ونیم سرمایه شرکت نفت است که میزان استخراج آنها اکنون بیش از دو برابر میزان استخراجی است که برای آن شرکت نفت عراق در نظر گرفته شده است باین ترتیب مشاهده میشود که با سرمایه شرکت پار سرمایه شرکت منظور شازز کابینال است

Charge capital

شرکت نفت انگلیس و ایران از بار سرمایه ای شرکت نفت عراق ۵۰ مرتبه کمتر بوده (در وزن و لا یوز بار سرمایه ای شرکت نفت در حدود ۵۰ تا ۱۰۰ برابر بار سرمایه ای شرکت نفت انگلیس و ایران میباشد)

اگر سرمایه تا این میزان تنزل یافته که با هیچیک از سرمایه های بکار افتاده در شرکت های دیگر دنیا برابری نینماید علت این است که شرکت نفت توسعه لازم برای انجام عملیات استخراج را از محل منابع لوق العاده یاد خود برون در مشارکت دولت ایران نمیتواند بپردازد علاوه بر این نیز که زبان بخش وسایل شرکت ما در سرمایه شرکت را نیز بلا احتیاج

دو وسیع فنی بعد از ۱۴ سال بالغ شده و با این ۵۰ درصد افزایش میانه است علاوه بر قیمت مواد سوختی قیمت مهمی از هزینه حمل و نقل را تشکیل میدهد و آنها هم بجهت شرکت میروند قیمت مواد نفتی بر اساس مبنای جدید ممکن است تا حدود ۱۰ ریال بابت قیمت مینا و اسیانه هزینه حمل افزایش یافته و با این ترتیب آنچه که از جیب مردم به جیب شرکت نفت میروند در حدود ۲ برابر شود و حال آنکه حق الامتياز فقط ۵۰ درصد اضافه شد و مالیات در حدود ۲۰ درصد افزایش یافته است

با این ترتیب مشاهده میشود که با افزایش سریع مصرف مواد نفتی در ایران که یکی از نتایج اجرای برنامه هفتساله است ممکن است شرکت تمام مالیاتی را که طبق قرارداد العاقی بتواند حق الامتياز و مالیات اضافه پرداخت میکند از دست ملت ایران مسترد دارد و بنا بر این ضمن ایجاد مانعی در توسعه وسایل موتور و بخصوص کشاورزی با وسایل جدید امروزی از قرارداد العاقی نتیجه ای هم عاید کشور ایران نگردیده است و فقط کلاه بزرگی به ثابند قرارداد ۱۹۳۳ و تمام مایه آن و دادن تصفیه حساب شرکت و تصفیه مواد قرارداد نامبرده طبق آمال و آرزوهای شرکت چنانچه قبلاً بدان اشاره کرده ام سر دولت و ملت ایران بروند

۱۶ - در بند ۱۱ ماده ۲۰ قرارداد ۱۹۳۳ قید میشود که در تمام مدت قبل از ده سال آخر امتیاز هیچ قطعه از اراضی را که کیانی مجاناً از دولت تحصیل کرده است نمیتواند انتقال دهد و در بند یک الف اشاره میشود که در ۱۰ ساله آخر شرکت حق انتقال و فروش اموال غیر منقول خود را جز به شرکت های تابع خود ندارد

مفهوم مخالف این قیود اینست که کیانی حق دارد در مدت مقرر آخر امتیاز اموال غیر منقول خود را به کیانیهای تابعه بفروشد چون شرکت تا اکنون مقررات اساسنامه خود را و اساسنامه شرکت های تابعه را که تشکیل داده است بدون جلب نظر دولت ایران تغییر داده و بنا تنظیم نموده است و در جواب اعتراض دولت ایران طبق ماده ۲۴ از ۲۵ ماده اعتراضیه دولت ایران شرکت اظهار داشته که موافقت دولت ایران را جامع به تنظیم و بنا تغییر اساسنامه شرکت و شرکت های تابعه آن لزومی نداشته و چنین حقی برای دولت ایران ضمن قرارداد ۱۹۳۳ شناخته نشده است بنا بر این نتیجه میشود که شرکت نفت در صورت تصویب قرارداد العاقی و تأیید مقررات قرارداد ۱۹۳۳ که خود بخود انجام میشود طبق اقرار و نظریه شرکت که هم اکنون ابراز شده است میتواند هر وقت که بخواهد اساسنامه شرکت های تابعه و حتی اساسنامه خود شرکت نفت را به گونه ای که بخواهد تغییر داده و بنا بر این هیچ چیز بنظر شرکت مانع نخواهد بود که شرکت در ده ساله آخر نامی مایملک غیر منقول خود را بشکلی که تابعه خویش منتقل نموده و سپس با تغییر اساسنامه عملی نماید که شرکت های نامبرده از عنوان شرکت تابعه خارج گردیده و بنا بر این دولت ایران مجبور گردد که در انتهای امتیاز بجای تحویل مایملک منقول و غیر منقول شرکت خود را مجبور بیند که مایملک و اراضی و ساختمانی را که

هر قدری که در این زمینه خبری است باید در این زمینه خبری بود امری که دولت ایران را دچار زحمت و خسارت فوق العاده زیادی خواهد نمود ضرر این ماده باندازه ای می تواند باشد که کشور ایران را حتی چهار زبان از منابع نفتی خود بشناسد

۱۷ - با وجود اینکه طبق ماده ۲۱ طریقین متعهدند که اجرای قرارداد ۱۹۳۳ بر اصول متقابل حسن نیت و صداقت و تقسیم معقول و متناسب آن باشد و کیانی در هر موقع حقوق و امتیازات و منافع دولت ایران را در نظر داشته و اقدام به هیچ عملی و یا خودداری از عملی که موجب زیان دولت باشد نکند مهندسهواره خلاف این تعهد رفتار ننموده است زیرا...

رئیس - آقای مکی تأمل فرمائید ۱۵ دقیقه شا تمام شده آقای دکتر صدیق دو ساعت از مدت نطق خودشان را به آقای مکی داده اند و باید برای گرفته شود

دکتر مصدق - آقای دوساعت که رای نمیخواهند بنده اوراقش را میگیرم میخوانم

رئیس - برای هر ناطقی سه ساعت وقت تعیین شده است مدت نطق حد اکثر سه ساعت است بعد اگر بخواهد صحبت بکند باید مجلس رای بدهد در نطق قبل از دستور مخصوصاً تصریح نموده است که هر کس میتواند وقت خودش را بدیگری بدهد در استیضاح همچو چیزی نیست که یک نفر بتواند وقت خودش را بدیگری بدهد چون استیضاح حق خاصی است برای یک نفر نماینده این محتاج برای مجلس است ممکن است ۱۰ نفر استیضاح بکنند و حاضر هم باشند که وقت خودشان را به یک نفر بدهند (دکتر بقای - ولی مجلس ممکن است بجای سه ساعت ه ساعت اجازه بدهد) (دکتر مصدق - اگر مجلس اجازه نداد اوراق ایشان را بنده قرائت خواهم کرد) رئیس - این ممکن است اگر مجلس لازم دانست ممکن است موافقت کند و رای بدهد که دوساعت آقای مکی صحبت بکنند

کشاف روز صدر - بنده میخوانم سابقه نشود استثناء مانعی ندارد

جمال امامی - جناب آقای رئیس خودشان فرمائید که اوراق را من میخوانم چه مانعی دارد

رئیس - آقایانیکه موافقت کنند دو ساعت مدت نطق آقای دکتر مصدق (دکتر مصدق - آقایان این رای نمیخواهد) (صدر زاده - رای میخواست)

دکتر مصدق - بنده نطق خودم را بیکس و اگذار نمیکنم اوراق ایشان را میگیرم از طرف خودم استیضاح میکنم محتاج به رای نیست حضرتعالی رای بگیری اگر مجلس اجازه داد که آقای مکی بیش از سه ساعت صحبت بکنند مجلس مختار مملکت است میتواند اجازه بدهد دو ساعت هم میتواند اجازه بدهد اگر مجلس اجازه نداد اوراق آقای مکی را من میگیرم و خودم استیضاح میکنم

رئیس - اینطور که ایشان بیان میکنند اول میخواهند یک مقدار از وقت خودشان را آقای مکی بدهند حالا میگویند که مجلس رای بدهد را چه باین موضوع در آئین نامه صریح است که اگر یک ناطقی را مجلس

نکرد خود ایشان سعادت نوشتن را استناد خواهند کرد پس باید رای گرفت برای اجاره دادن آقای مکی که یکساعت ونیم دیگر بنطقشان ادامه بدهند آقایانیکه موافقت قیام کنند (اگرترخواستند) تصویب شد و فرمائید آقای مکی

مکی - الف) قرارداد های طولی المده با دولت انگلیس و شرکت های نفت امریکائی وجود داشته و با منفعت شده است که ضرر نیست در صد حق سهم دولت ایران بوده است

ب) - ماده مربوط بطلا را برخلاف روح پیمان که امکان خریداری مقدار معینی طلا با لیره های مهدی بابت حق الامتياز و مالیات هرن تن بوده است بنفع خود تفسیر نموده و در نتیجه موافقی رسیده است که دولت ایران با حق الامتياز و مالیات در یافتی از هر تن نمیتوانسته است بیش از نصف طلای را که با همان حق الامتياز مالیات در ۱۹۳۳ تحصیل مینمود بدست آورد و میلیون ها لیره از این راه خسارت متحمل گردیده و قرارداد العاقی این تفسیر را باینتریک خاص میخواست تأیید و تثبیت نماید

ج) - مالیات بردرآمد انگلستان و سایر مالیات های آن کشور را شامل حق سهم ایران نموده بوده و با قرارداد العاقی هم فقط قسمتی از حق سهم ایران از مالیات بردرآمد فقط معاف شده و تصدیه شده است که دریافت سایر مالیات های موجود و یا آتی دولت انگلستان از سهم ایران را با تصویب قرارداد ۱۹۳۳ قطعی قانونی نماید و این عمل نه تنها مخالف روح قرارداد بلکه منافی با اصول و مقررات بین المللی و متناقض با استقلال کامل کشور ایران بوده است

د) - با محدود کردن سود تقسیم شده بین سهام داران شرکت قسمت فوق العاده زیادی از هوای خود را که اکنون از سی میلیون لیره هم متجاوز شده است بنخیره برده و پرداخت سالیانه حق ایران از این منافع را غیر ممکن ساخته و جزو دیون شرکت برای پرداخت در آخر امتیاز یعنی بین ۴۰ تا ۵۰ سال بعد نموده است و از اینراه نیز برای ایران ایجاد مضیقه مالی نموده و زمینه فشار اقتصادی برای گذراندن بی چون و چرای قرارداد العاقی را فراهم آورده که خوشبختانه توفیقی نیافته است

ه) - در ۱۹۴۹ شرکت در حدود ۷ برابر آنچه که در ۱۹۳۳ مصرف مینموده نفت و مواد نفتی ما را مصرف نموده و آنرا مشمول حق الامتياز و مالیات ندانسته و از اینراه تا اکنون بیش از ده میلیون لیره از حق الامتياز و مالیات دریافتی کسر کرده است و حال آنکه طبق مقررات بازار گازی شرکت نفت بایستی مصرفی خود را نیز در حکم فروش بدستگاه خود تلقی نموده و در رفتار عمل نماید و بنا بر این این مصرفها هم بهمت فروش در ایران منتها بخود شرکت نفت بایستی حق الامتياز و مالیات پرداخته باشد ولی با تفسیر غلط قرارداد پرداخت نموده است

د) - اجازه بازرسی محاسبات و دفاتر شرکت را بدولت ایران کدر منافع شرکت نفت مشارکت دارد نداده و از اینراه میلیونها لیره خسارت بدولت ایران وارد آورده است زیرا چنانچه مطالعات نیروی متفقیین مواد نفتی فروخته و سهم مالیاتی ایران را بشکورت ایران پرداخت نکرده است و هر چنان از پرداخت آن خودداری نموده و با قرارداد العاقی نیز میخواست است در این زمینه هم تصفیه حساب و ریاست

شاهد و بخصوص در مواردی که از این امر که مرکز حزب ایران منتشر شده است و این امر را میسر و صدیقینی نیست و هفت میلیون لیره بجن المسمم ایران ضرر زده است

ز) - با فروش نفت در قاطور افتاده کشور بوسیله حلب و منظور داشتن قیمت زیادی برای طرف خسارتی با افراد این ملت و مصرف کننده وارد آورده است

ح) - برخلاف تعهدات صریح خود ضمن ماده ۱۶ تعداد کارمندان خارجی را نقصان نداده و از اینراه از خرج چهار میلیون لیره بنفع اقتصاد ایران جلوگیری کرده است

ط) - در جلوگیری از اتلاف گاز به بهانه اینکه این عمل تجاری نیست و حال آنکه با توجه با استفاده هنگفتی که از نفت خام مینماید مجموع حمل و باوجود زیان فرضی استفاده از گازها بازم نفع فوق العاده زیادی در بر دارد اقدام ننموده و در حدود ۲۷ میلیون تن مواد نفتی مارا تا اکنون طعمه آتش نموده است

ی) - از پرداخت مالیات بردرآمد مضایقه کارکنان خارجی که وجود آنها در ایران و جانشین شدن آنها با ایرانیان خود در حکم افزایش بیشتر کارمندان خارجی شرکت میباشد خودداری و جلوگیری بعمل آورده و مرتکب این اهمال زیان بخش برای اقتصاد ایران شده است

ک) - در ۱۹۳۸ با دادن سهام مجانی به سهامداران خود که در حقیقت در حکم دادن سود سالیانه ۴۰۰ درصد به سهامداران عادی بوده است از فروش سهام که میتواند وسیله مشارکت ایران در سرمایه عادی شرکت باشد جلوگیری بعمل آورده و زبان مادی و معنوی فوق العاده ای بایران وارد آورده است

ل) - از نفت شاه آنطوریکه لازمه حفظ سهم ایران از نفت زیر زمینی این ناحیه که با کشور عراق مشترك است استفاده و بهره برداری مقتضی ننموده است

م) خود را برخلاف روح پیمان در تغییر اساس نامه خود و اساسنامه شرکت های تابعه و وابسته آزاد دانسته و راه ایجاد خسارت های عظیمی را باز کرده است

ن) ذخایر شرکت را که در تمام آنها دولت ایران بایستی سهمی باشد با تفسیر یک جانبه قرارداد منحصر بنخیره عمومی نموده و با قرارداد العاقی میخواست است این تفسیر را بطور قطعی بایدار نماید

س) - در تمام مدت جنگ در داخل ایران به نیروی متفقیین مواد نفتی فروخته و سهم مالیاتی ایران را بشکورت ایران پرداخت نکرده است و هر چنان از پرداخت آن خودداری نموده و با قرارداد العاقی نیز میخواست است در این زمینه هم تصفیه حساب و ریاست

ت) - در تمام مدت جنگ در داخل ایران به نیروی متفقیین مواد نفتی فروخته و سهم مالیاتی ایران را بشکورت ایران پرداخت نکرده است و هر چنان از پرداخت آن خودداری نموده و با قرارداد العاقی نیز میخواست است در این زمینه هم تصفیه حساب و ریاست

این است. مگر تفسیری که شرکت گاز ماده ۲۶ قرارداد الهائی که منظور تأمین منافع ما پیشینی شده بوده نبوده است بایستی متذکر گردیم که در آخرین قسمت همین ماده که عریضه بالا ضمن آن قید شده نوشته شده است که « این امتیاز را دولت لیسو نخواهد کرد و مفاد مقررات آن در آیه بوسیله معین قانون عمومی و خصوصاً بوسیله چک از دستورات و نظملات اداری و باصطلاح مقامات اجرایی قابل تغییر نخواهد بود» قید این دو موضوع در یک ماده که یکی مربوط به تعهدات شرکت و دیگری مربوط به تعهدات دولت ایران می باشد نشان می دهد که این دو تعهد لازم و ملزوم و شرط یکدیگرند بنابراین در صورتیکه شرکت طبق تعهدات خود عمل نکرده باشد دولت ایران هم هیچگونه تعهدی نسبت به امانت قرارداد ۱۹۳۳ و عدم لغو آن نداشته و حق قانونی فسخ آنرا دارد.

در اینجا بایستی بعرض نمایم که دولت که چشم میلیونها گرسنه و هریان دوخته برای آنها است برسانم که اکنون با وجود تخلفات صریح شرکت و تفسیر غیر معقول وزیران بخش مفاد قرار داد بر اساس همین ماده ۲۱ کشور ایران دیگر تعهد قبول قرارداد ۱۹۳۳ را نداشته و بایستی از این موقعت برای ریشه کن کردن نفوذ اجانب در ایران باملی کردن صنایع نفت استفاده نماید و ضمناً خسارات وارده ببق ایران در این مدت را با حکمیت بین المللی محاسبه و تعیین نموده و با منظور داشتن آن زیانها حساب خود را با شرکت نفت تصفی و با استفاده از کارشناسان خارجی به بهره برداری از منابع نفتی خود ادامه دهد محاسبه کارشناسان نشان می دهد که ما می توانیم با استخراج نصف نفتی که فعلاً شرکت نفت استخراج می نماید حد اقل معادل استفاده فعلی کشور از منابع نفتی استفاده ببریم و ضمناً در صورت باقی ماندن دینی نسبت به شرکت نفت این دین را هم در ظرف چند سالی مستهلک نموده و تازه برای اینسه خریداران مشتاقی که نفت ما را در خلیج فارس تحویل بگیرند داشته باشیم نفت خود را ببقیتی که از قیمت بازارهای مصرف منهای مخارج حمل و نقل از خلیج فارس تا آن نقاط نیز ده درصد ارزانتر با همد فروش رسانید

بنده برای اینکه توجه آقایان نمایندگان را جلب کرده باشم باینکه اگر ما بخواهیم اینجا را ملی بکنیم هیچگاه دولت انگلستان طبق بیانات مستر بوین در مجلس عوام انگلستان اگر بخواهند مانع و مزاحمتی برای ما فراهم نکنند بنده همین نطق مستر بوین را در جواب مستر بیگ تونر بر عرض نمایم که مستر زاجع بهمین مورد که دو مرتبه اتفاق افتاده است با استعمار مجلس شورای ملی میسرمان و همین مذاکرات هم بوسیله نماینده همکار معتمد دوره گذشته مان آقای عباس اسکندری در ضمن استیضاح تقدیم مقام ریاست مجلس شورای ملی شده است و بنده این جا ترجمه آنرا با اطلاع آقایان نمایندگان معتمد میرسانم. موقعی است که برمه صنایع خودش را ملی کرده است و بیش از سیصد میلیون لیره سهام صنایع برمه متعلق با افراد انگلیسی یا اتباع انگلیسی و یا شرکتهای مهم لندن بوده و صنایع خودش را بوسیله قانونی در مجلس ملی اعلام میکنند. بکنی این نمایندگان - مستر بیگ

دهد و حالا اینجا سؤال می شود که چرا برای مستر بیگ تونر پس از مراجعه بصحبت بوین راجع باصول دمکراسی و سوسیالیزم از وزیر خارجه سؤال کرده آیا مستر بوین اطلاع دارد که در برمانی دولت فعلی اینجا میخواهد اصول سوسیالیزم را رواج دهد و کارخانجات و صنایع و شرکت های انگلیسی و آن قسمتی که انگلیسیها در آن سهام دارند چه خواهد شد؟ و سرنوشت آن چیست؟ مستر بوین جواب داد آنها کاملاً تصمصیم دارند که کارخانجات و صنایع را ملی کنند و با پرداخت خسارت صاحبان سهام موافقت کرده اند و در تمام بیانات خود این موضوع را همیشه گفته اند و سیاستی را میخواهند تعقیب نمایند اعلام نموده اند و مؤسسات را هم تصرف نموده اند ولی در موضوع پرداخت خسارات اخیراً چنین مستفاد میشود که میخواهند آنرا هم تغییر دهند من خیال میکنم این مجلس هیچوقت نخواهد خواست که با دولت برمانی داخل مذاکره شویم و طبق مقررات منشور ملل متفق مواد خام در هر کشور متعلق بحدودش میباشد. (صحیح است) در صورتیکه خسارات بطریق صحیح و عادلانه بپردازند ما موافقت داریم ما مداخله در امور داخلی کشور دیگری نداریم.

این متن بیانات مستر بوین وزیر امور خارجه انگلستان بود که در مورد برمانی که در حدود سیصد میلیون لیره در آنجا سهام افراد انگلیسی و یا اتباع انگلیسی بوده و اینکار را کرده اند و صنایعشان را ملی کرده اند اگر ما هم بکنیم یک چیز خارق العاده ای نیست و دولت انگلستان و مجلس عوام انگلستان هم بنا بر توضیحی که وزیر خارجه انگلستان داده است هیچوقت اجازه نمیدهد که آنها با هیچ عنوانی دخالت در امور کشوری کنند پس باید ما هم از موقعیت جهانی استفاده بکنیم و در این موقع صنایع نفت را ملی اعلام کنیم ملت ایران و نمایندگان معتمد بایستی از این عمل بیم داشته باشند و تصور کنند که ما نخواهیم توانست این عمل را انجام دهیم کار شناسان مدهمی هستند که این کار از عهد ایرانی که زندگانی او با حقوق های سرشار یک شرکت نفت بخارجیان میردازد تأمین گردد کاملاً مبسراست و ضعف فنی خود را نیز میتوانیم با دراستفاده گرفتن کارمندان خارجی فعلی شرکت و یا کارشناسانیکه از دنیای متدن استفاده نموده و بجای آنها بکاریم جبران نائیم

۱۸ - در ماده حکمیت بطور خلاصه میگویم که شرکت نظریه اصلی خود را که امکان مراجعه بعکم واحد برای حل اختلافات عظیم ناشی از این قرارداد است تأمین نموده و این موضوع نیز میتواند در آیه زیانهای عظیم و غیر قابل جبرانی برای تأمین منافع ایران در برداشته باشد

۱۹ - از ماده بیست و سه معلوم میشود که طبق قرارداد داری در صورت عدم انعقاد قرارداد ۱۹۳۳ دولت ایران حق دریافت مالیات طبق مقررات قانونی خود از شرکت نفت داشته است در صورتیکه قرارداد داری بجای قرارداد ۱۹۳۳ در سالهای قوت آن اجرا شده بود صرف نظر از اینکه دولت ایران در ۱۶ درصد منافع کلیه شرکتهائی که برای بهره برداری و

ایران خواهد دید که بایستی دست نهادن بدندان بگیرد و بمقصدین آن نیز مثل هالندین زنده قرارداد ۱۹۳۳ لغت و فترین نماید.

بایستی اینجا توجه نمایم که معتمد و ملت ایران را باین موضوع جلب نمایم که شرکت نفت هواره با نیرنگهای شیطانی خود در هر فاصله ۱۵ تا ۲۰ سال وسایل هم رضایت دولت ایران را فراهم آورده و هر بار با دادن مبلغ ناچیزی و دریافت تصفیه حساب بضمون « رپوده بخرمانی انگلشتری » عمل کرده و خیال خود را برای خیز بصدی راحت کرده است.

این عمل تصفیه حساب بیکبار در ۱۹۲۰ با قبول پرداخت یکمیلیون لیره که بصرف تغییر رژیم حکومتی ایران رسیده است و یکبار در ۱۹۳۳ که منجر بقصد آن قرارداد تنگن و تمدید مدت ۳۳ ساله قرارداد و رخنه در حق حاکمیت ایران گردیده است انجام شده و دهنه سوم آن همین قرارداد الهائی بوده است که بیش از پیش باعث چنگال خونین استعمار و استثمار بقلب ملت ستم دیده ایران فرو رود و خوشبختانه برای ملت بیدار ایران فداکاری احزاب ایران دوست و مشتقی از خود گذشته که ملت ایران خود بهتر آنرا شناخته است و بوظیفه وجدانی خود عمل نموده اند مانع توفیق آن نقشه خائنه گردیده.

۲۰ - در ماده ۲۴ دولت حق استفاده افراد ملت ایران از الفای قرارداد داری را که اقلاً بآنها اجازه میدهد است که تعهدات خود راجع بواگذاری اجازه زمینهای خود را که ناچار ببلوغ ناچیزی بوده است الفای و قرارداد عادلانه جدیدی منعقد نمایند از بین میبرد زیرا قید می شود که قراردادهائی که بر اساس قرارداد داری بسته شده است بر حسب قیدیکه در شرایط اجازه منظور گردیده است تا آخر قرار داد داری یعنی سال ۱۹۶۱ و یا تا آخر قرارداد جدید یعنی سال ۱۹۹۳ بقدرت خود باقی خواهد ماند.

و از اینراه هم باوجود ضرریکه خود دولت از الفای قرارداد داری برده مردم بدبخت اینکشور را نیز از حق کالفای قرارداد داری بفتح آنان ایجاد کرده بوده است معلوم میشود.

۲۱ - در ماده ۲۱ قرارداد بشرکت حق فسخ قرارداد ۱۹۳۴ بایک مهلت و اطلاع قبلی دو ساله داده میشود و حال آنکه ضمن ماده ۲۶ و ۲۱ سمی شده است این حق از دولت ایران سلب گردد.

البته چنانچه تذکر دادم تجمع عبارات ضمن مواد بالا نوعی است که دولت ایران فقط از حق فسخ خود در صورتی صرف نظر کرده است که شرکت تعهدات خود را با حسن نیت انجام دهد عملی که نه تنها شرکت بر اساس تفسیرهای غلط از اجرای آن سر باز زده بلکه حتی مرتکب عملیاتی شده که با صریح مواد قرار داد مثل ماده ۱۶ نیز مبیئت داشته سهل است در مدت جنگ دوم جهانی حتی مقررات تفسیر غلط خود را نیز مراعات ننموده و از ۱۹۴۳ تاکنون نیز اجرای این ماده را با عدم قبول نظریات حقه دولت ایران معوق و معطل گذارده است.

۲۲ - در ماده ۲۶ بر حسب ظاهر مواردی برای امکان فسخ قرار داد از طرف دولت ایران از راه مراجعه بع حکمیت پیشبینی شده است ولی شرایطی که ضمن بندهای یک و دو آن ماده برای آن قائل شده

است صلاح حق فسخ دولت ایران را منحصر بواوری می نماید که شرکت نفت خواهان این فسخ بوده است.

بحث در این موضوع ها ضمن مقالات متعددی که در روزنامه شاهد و ضمن کتاب خبائنه های گلشائیان در باره نفت جنوب و تکذیب های گلشائیان - نشریه شماره ۹ حزب ایران مندرج است با دقت کافی شده است و مرا از تدقیق و بحث قضائی در باره آنها معاف می دارد.

این بود مایب و مضرات اصلی و عمده قرارداد ۱۹۳۳ و اثراتی که در صورت تصویب قرارداد الهائی بر آن مترتب شده بود و البته بر تمام افراد این کشور و بخصوص نمایندگان مجلسین و مسئولین دولت واجب و ضروری است که بدون توجه بدانها و مشاوره با کار شناسان ایرانی تمهیداتی که ممکن است موجب زیان کشور بشود ننمایند. هرایش بنده در مورد ادعاهای خائنه پیدا کرد ...

رئیس - آقای مکی یکتندری تأمل بفرمائید اکثریت نیست (پس از چند لحظه عده کافی شد) بفرمائید

مکی - هرایش بنده در مورد ادعاهای خائنه پیدا کرده حالا فقط مقایسه کشورهای خاور میانه و قانون ونزولابا قرارداد ۱۹۳۳ مانده است که این را هم بعرض آقایان میرسانم و این مدارکی را که عرض میکنم بعقیده بنده ضبط در صورت جلسات مجلس و برای استحضار ملت ایران بسیار نافع است که دیگران چگونه معامله کرده اند و ما چگونه معامله میکنیم

تاریخچه مختصر شرکتهای نفت در عراق

۱ - شرکت نفت عراقی قبل از جنگ بین المللی اول شرکتهای آلمانی اجازه استخراج نفت در امپراتوری عثمانی را گرفته بودند و در سنه ۱۹۱۲ Turkish Petroleum Co شرکت نفت ترکیه توسط شرکتهای نفت آلمانی و انگلیسی تأسیس شد بدینطریق که ۵۰ درصد سهام آن بانک ملی عثمانی و ۲۵ درصد به Deutsche Bank بانک آلمان و ۲۵ درصد آن به Royal Dutch Shell انگلیسی بود.

در سنه ۱۹۱۴ شرکت نفت انگلیس و ایران تمام سهام بانک عثمانی را خرید و در ۱۹۲۰ سهام آلمانی نیز بفرانسه منتقل گشت

در ۱۹۲۸ نصف سهام شرکت نفت انگلیس و ایران منتقل بشرکتهای امریکائی گردید و ۵۰ درصد سهام هم به آقای گلنکیان رسید و بالاخره شرکت نفت ترکیه که امروز بشرکت نفت هراقی موسوم است:

Iraqi Petroleum Co تشکیل شد ۲۳٫۷۰٪ سهام این شرکت متعلق بشرکت نفت انگلیس و ایران است

شرکت نفت هراقی برای هر تن چهار شیلینگ طلا حق الامتیاز بدولت عراق میردازد و در هر ۱۰ سال یکمرتبه مذاکرات شروع و دوباره این حق امتیاز تجدید نظر میشود و هر سال در عوض مالیات برای ۴ میلیون تن اول ۶۰۰۰۰ لیره طلا و برای هر میلیون تن اضافی ۲۰۰۰۰ لیره طلا میردازد

۴ - شرکت نفت British Oil Development Co

این شرکت امتیازی برای استخراج نفت در قسمتی از خاک عراق (قسمت موصل و بغداد و در مغرب رود دجله) گرفته و در ۱۹۳۳ شروع بکار و نفت استخراج نمودند و در ۱۹۳۶ بملکت چنگ ایتالیا و بیخته ساختن لوله برای حمل نفت بتأخیر افتاد و بالاخره سهام آن شرکت را شرکت نفت موصل که خود یکی از توابع شرکت نفت هراقی است بدست آورد فراموش نشود که در حدود ۱٫۴ سهام شرکت نفت هراقی متعلق بشرکت نفت انگلیس و ایران است و بنا بر این شرکت نفت موصل در حقیقت نیمه درجه دوم شرکت نفت ما میباشد.

۳ - شرکت نفت بصره این شرکت در ۱۹۳۸ برای اراضی جنوب بغداد امتیاز استخراج نفت گرفت و تا ۱۹۴۷ مشغول کشف بوده است و سالیانه ۳۰۰۰۰۰ لیره طلا بدولت عراق می پردازد

۴ - شرکت نفت خاقلین

چندی قبل از شروع جنگ بین الملل اول در تعدید حدود سرحد ایران و عثمانی قسمتی از خاک ایران بدولت اخیراً لکر و اگذار شد و شرکت نفت خاقلین در ۱۹۲۵ توسط شرکت نفت انگلیس و ایران تشکیل گردید که در این قسمت از خاک سابق ایران شروع باستخراج نفت نمایند این شرکت نفت را استخراج و با یک لوله بطول تقریباً ۴۰ کیلومتر آنرا بتصفیه خانه خاقلین میرساند

شرکت نفت موصل و شرکت نفت بصره و شرکت نفت خاقلین هر سه برای هر تن نفت ۴ شیلینگ طلا میدهند و برای مالیات هم مانند شرکت نفت هراقی میبانی بدولت عراق میردازند و بعلاوه دولت عراق ۲۰ درصد تمام نفت استخراجی شرکت نفت موصل و شرکت نفت بصره را بلا عوض برای مصرف خود بر میدارد اگر دولت کوچک عراق بتواند چندین شرکت نفت در مملکت خود داشته باشد واز رقابت آنها استفاده نماید و حق امتیاز بطلا بگیرد و در عوض مالیات بازم میبانی بلیه طلا بگیرد و حتی ۲۰ درصد نفت استخراجی دوسه شرکت را مجاناً برای مصارف خود بردارد و بعلاوه هر ۱۰ سالی یکمرتبه حق تجدید نظر در امتیاز داشته باشد که بتواند تا میزان ۶ شیلینگ طلا عوض ۴ شیلینگ آنرا ترقی دهد چطور دولت شاهنشاهی ایران با این همه مطراق عرضه و جرأت ایستادگی در مقابل شرکت نفت و استیفای حقوق ایران را ندارد غیر از بی لیاقتی دولتها آیا میتوان دلیل قانع کننده دیگری پیدا کرد؟

نفت هراق قسمت عمده اش از معادن اطراف کرکوک و از عمق ۴۰۰ متری بدست می آید در صورتیکه نفت ایران از عمق خیلی کمتری بدست می آید و بعلاوه شرکت نفت انگلیس و ایران دارای سابقه وسیله بیشتری است و تشکیلات و لوازم مظمی دارد بنابراین بایستی منافع این شرکت بمراتب بیشتر از منافع شرکت های نفت هراق باشد و همین دلیل بایستی سهم دولت ایران نیز از سهم دولت هراق بیشتر باشد یعنی باید حق الامتیاز (از روی تشابه اگر حساب کنیم) بطلا داده شود و در عوض مالیات

در تمام این حوزه برای مدت ۵۴ سال دارد و علاوه بر چهل و دو سال که منقضی شده است دارا میباشد

بنابر این مساحت حوزه استثنائی ۲۶۰۰ برابر مساحت حوزه های امتیازی کشور و نزوتلا و مدت واگذاری ۳۱ برابر مدت واگذاری حوزههای استثنائی و نزوتلا برای عملیات اکتشافی میباشد.

۳- ماده هفتم - برای حمل و انبار مواد نفتی ممکن است امتیاز جداگانه داده شود. اشخاصی که طبق این قانون حائز شرایط باشند میبایست تقاضای خود را با قید نرخهای لازم و ترتیب حمل و نقل و انبار نمودن آن برای تصویب بدولت و نزوتلا تسلیم نمایند. صاحبان امتیاز استخراج هم اگر بخواهند حق حمل و نقل خود را به شخص دیگری واگذار نمایند باید قبلاً موافقت رئیس کل فدراسیون را جلب نمایند.

۴- ماده ۱۸ - قطعاتی که برای عملیات استخراجی حمل و نقل نفت خود را بوسیله لوله کشی و یا وسایل دیگر دارا بوده و در صورتی هم که لازم باشد واگذاری قسمتی از حمل نفت خود را بدیگران واگذار نمایند کسب اجازه ای از دولت ایران بطور صریح لازم شناخته نشده است و شرکت عمالداران قبیل موارد نظریه دولت ایران را هم نتوانسته است. با این ترتیب دولت ایران در عملیات داخلی شرکت و یا حمل و نقل صلا هیچگونه اختیاری ندارد و شرکت هرچه بخواهد میکند.

۵- ماده ۱۸ - قطعاتی که برای عملیات استخراجی حاصل کند که چه حقی از آنها ساقط شده است این بود که بطور مفصل ضمن بیان ادعای مطالب خود مانده با عرض مجلس شورای ملی و برضت ملت ایران سازیدیم و هر وقت هر دولتی اگر برای استیفای حقوق ملت ایران از شرکت نفت با کیفیتی که بر اساس شرافت ملی ایران باشد خواست اقدامی بکند ما اولین طرفدار و سرباز آن دولتی خواهیم بود که بخواهد در احقاق حق ملت ایران فداکاری و از جان گذشتهگی از خود نشان بدهد (صحیح است - صحیح است) بنابراین اگر دولت فعلی هم دامن بگردد و آستین بالا کرد و خواست مردمردانه وارد شود و واقفاً حق ملت ایران را بگیرد و همان طور که در بیرونی و سایر جاها خواستند و کردند. ایشان هم این تصمیم را گرفته اند ما سرباز این تصمیم هستیم و در اجرای هم با تمام قوا کوشش خواهیم کرد (احسن)

نکات قابل ملاحظه نسبت به تطبیق شرایط قانون نفت و نزوتلا با امتیاز فعلی نفت شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران

۱- ماده ۲ - در خصوص اراضی که متعلق به اشخاص میباشد امتیاز گیرنده حق ندارد بدون در دست داشتن اجازه نامه کتبی از صاحب ملک عملیات اکتشافی بنماید.

۲- بند ۱ از ماده هفتم - قطعاتی که برای اکتشاف در اختیار امتیاز گیرنده قرار میگردد جمع کل مساحت آنها نباید در هیچ موقعی بیش از ده هزار هکتار باشد و مدت اکتشاف بیش از سه سال نباشد.

۳- ماده هفتم - برای حمل و انبار مواد نفتی ممکن است امتیاز جداگانه داده شود. اشخاصی که طبق این قانون حائز شرایط باشند میبایست تقاضای خود را با قید نرخهای لازم و ترتیب حمل و نقل و انبار نمودن آن برای تصویب بدولت و نزوتلا تسلیم نمایند. صاحبان امتیاز استخراج هم اگر بخواهند حق حمل و نقل خود را به شخص دیگری واگذار نمایند باید قبلاً موافقت رئیس کل فدراسیون را جلب نمایند.

۴- ماده ۱۸ - قطعاتی که برای عملیات استخراجی حاصل کند که چه حقی از آنها ساقط شده است این بود که بطور مفصل ضمن بیان ادعای مطالب خود مانده با عرض مجلس شورای ملی و برضت ملت ایران سازیدیم و هر وقت هر دولتی اگر برای استیفای حقوق ملت ایران از شرکت نفت با کیفیتی که بر اساس شرافت ملی ایران باشد خواست اقدامی بکند ما اولین طرفدار و سرباز آن دولتی خواهیم بود که بخواهد در احقاق حق ملت ایران فداکاری و از جان گذشتهگی از خود نشان بدهد (صحیح است - صحیح است) بنابراین اگر دولت فعلی هم دامن بگردد و آستین بالا کرد و خواست مردمردانه وارد شود و واقفاً حق ملت ایران را بگیرد و همان طور که در بیرونی و سایر جاها خواستند و کردند. ایشان هم این تصمیم را گرفته اند ما سرباز این تصمیم هستیم و در اجرای هم با تمام قوا کوشش خواهیم کرد (احسن)

نکات قابل ملاحظه نسبت به تطبیق شرایط قانون نفت و نزوتلا با امتیاز فعلی نفت شرکت سهامی نفت انگلیس و ایران

۱- ماده ۲ - در خصوص اراضی که متعلق به اشخاص میباشد امتیاز گیرنده حق ندارد بدون در دست داشتن اجازه نامه کتبی از صاحب ملک عملیات اکتشافی بنماید.

۲- بند ۱ از ماده هفتم - قطعاتی که برای اکتشاف در اختیار امتیاز گیرنده قرار میگردد جمع کل مساحت آنها نباید در هیچ موقعی بیش از ده هزار هکتار باشد و مدت اکتشاف بیش از سه سال نباشد.

۳- ماده هفتم - برای حمل و انبار مواد نفتی ممکن است امتیاز جداگانه داده شود. اشخاصی که طبق این قانون حائز شرایط باشند میبایست تقاضای خود را با قید نرخهای لازم و ترتیب حمل و نقل و انبار نمودن آن برای تصویب بدولت و نزوتلا تسلیم نمایند. صاحبان امتیاز استخراج هم اگر بخواهند حق حمل و نقل خود را به شخص دیگری واگذار نمایند باید قبلاً موافقت رئیس کل فدراسیون را جلب نمایند.

۶- ماده بیست و نهم - اشخاصی که صاحب امتیاز نفت نبوده ولی مایل باشند برای تصفیه مواد نفتی تصفیهخانه دایر نمایند در صورت حائز بودن شرایط لازم با آنها طبق مفاد ماده ۲۸ عمل خواهد شد. ولی آنها حق انحصاری نخواهند داشت.

۷- ماده سی و هشتم - صاحبان امتیاز اکتشافی باید مبلغ ۲ بلیوار برای هر هکتار در سال بدولت و نزوتلا بپردازد.

۸- ماده سی و نهم - صاحبان امتیاز اکتشاف و استخراج باید مبلغ ۸ بلیوار برای هر هکتار کدر تصرف دارنده بطور حق الاستخراج مقدمانی بدولت و نزوتلا بپردازند.

۹- ماده ۴ - صاحبان امتیاز استخراج باید برای ده سال اول از تاریخ امضاء قرارداد سالیانه مالیات سطح الارضی بپردازند. بلیوار برای هر هکتار از سال یازدهم الی یازدهم سالیانه ۱۰ بلیوار از سال ۱۵ الی ۲۰ یازدهم بلیوار - از ۲۰ الی ۲۵ - بیست بلیوار - از ۲۵ الی ۳۰ بیست و پنج بلیوار و برای بقیه مدت امتیاز ۳۰ بلیوار بدولت و نزوتلا بپردازد.

شرکت نفت انگلیس و ایران هیچگونه حق الارضی استخراجی نمیدارد در صورتی که متعهد بود که مثل کشور و نزوتلا عمل نماید در ده سال اول سالیانه ۳۷ میلیون دلار در ۵ سال بعد سالیانه ۷۴ میلیون دلار و ۵ سال به ۵ سال سالی ۳۷ میلیون دلار بیشتر تا آنکه در سالهای آخر مدت امتیاز که حد اکثر آن ۴۰ سال است (در حال آنکه امتیاز ایران ۶۰ ساله بود و ۲۳ سال هم تمدید شده یعنی کلاً ۹۳ سال بوده است) یعنی از سال سی و یکم به بعد سالیانه ۲۲۲ میلیون دلار بدولت ایران بپردازد. بنا بر این

۱۰- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۰- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۱- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۲- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۳- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۴- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۵- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۶- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۷- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۸- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۱۹- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۰- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۱- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۲- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۳- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۴- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۵- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۶- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۷- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۸- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۲۹- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۳۰- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۳۱- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۳۲- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

۳۳- ماده سی و یکم و یکم بند ۱ - مالیات حق - الاستخراج از فرار ۱۶ و دو سوم درصد مقدار کل استخراج میباید که امتیاز گیرنده باید همین میزان آن را بپردازد و یا چهارم آنرا هر طور دولت و نزوتلا مختار است بکشد از آنرا همین وجه را نقداً دریافت دارد.

و آنکس موفقی که می دهد چرا قیمت غلیج مکزیک
بدهد ؟ چرا قیمت بحریه انگلستان نهد ؟ مگر آنها
پسر آقا هستند و ما پسر کنیز هستیم ؟ اگر ما نباید
حفظ کنیم خودشان چشمشان کور بشود حفظ کنند
و نفت باید بدهند و اگر هم ما نباید حفظ بکنیم اینهمه
ارتش لازم نداریم . کسی گفته اینهمه ارتش داشته
باشیم ؟ ما برای امنیت داخلی خودمان به چهل پنجاه
هزار نفر سرباز موتوریزه احتیاج داریم و بقیه اش برای
شرکت نفت است و بدتر از همه مانور هائی است که
شرکت نفت در ایران می کند . توجه بفرمائید . الان
شرکت نفت دست یک مانور بسیار ماهرانه ای زده است
که خدا می داند هایتش بکجا برسد . هم علیه منافع
و حقوق سلطنت ایران است و هم بر علیه منافع ملت
ایران است . این مجلس مؤسسان و این بازیهائی که
دارند راه می اندازند منظورشان اینست که اگر یک
روزی مجلس شورای ملی ایران که امیدوارم آرزو
روز سعادت ایران باشد و نزدیک باشد . شاید در همین
دوره اتفاق بیفتد و بگویند آقایان سلطان را جمع
کنید و بروید اینها قبلاً آمده باشند برای شخصی اول
اول مملکت یک اختیاراتی اینطور قلابی تحصیل
کرده باشند که وقتی که آن قانون رفت آنجا بگویند
ما این قانون را قبول نداریم و از حق و تو منظور
اینست و اگر هم آنوقت واقعا ما امروز را کاری نداریم
اگر صد سال دیگر یک پادشاه و طغیان در مملکت
ما بود ، یا اگر حالا یک پادشاه و طغیان در مملکت
ما بود . . .

رئیس - آقای مکی تأمل بفرمائید همه کافی
نیست (پس از چند لحظه همه کافی شد) بفرمائید
هنگی - اگر پادشاه مملکت یک فرد وطن
پرستی بود و نتوانست این قانون را امضا کند
و بگوید که من بر علیه منافع ملت که در مجلس شورای
ملی بحفظ حقوق ملت و قانون اساسی قسم خورده ام
و این را امضا نمی کنم آنوقت آن پادشاه را تبعید
می کنند بجزیره زوها یا بسورک یا وریس یا مثل فرانسوی
ها بسنت هلن - این عقیده بنده مانور شرکت نفت
است برای اینکه بتواند با این خدعه و نیزنگ حق
ملت ایران را سلب بکند و من امیدوار هستم و همچنان
که در خارج دارم می بینم راجع باین مجلس مؤسسان
قلابی با تمام قوا ملت ایران مقاومت خواهد کرد و نمی گذارد
این نیزنگ شرکت نفت جامه عمل بپوشد بگوید
و من تعجب می کنم که شنیدم چند روز قبل
جناب آقای تقی زاده و همچنین جناب آقای سردار
فاخر و جناب آقای رزم آرا جلسهای در مجلس داشته اند
برای مقدمات این امر اولاً من امیدوارم منظور که
آقای تقی زاده در نامه ای که نوشته اند نوشته اند
که من از سربازان راه آزادی ایران بوده ام این
نام سرباز آزادی را از دست ندهند زیرا اگر ایشان
اینکار را کردند بنام اینکه ایشان سرباز آزادی بودند
این نام را برای همیشه از دست میدهند زیرا اگر
این عمل را کردند دیگر ایشان سرباز آزادی شناخته
نیشوند ایشان دشمن آزادی شناخته خواهند شد و
دشمن حقوق ملت ایران ، آنچه را که در اول مشروطه
خود ایشان کرده اند برایگان از دست داده اند یک
ننگی هم در تاریخ از خودشان باقی گذاشته اند .
جناب آقای سردار فاخر هم که در تظاهرات چند روز

قبل فرمودند بظن همه ما منظور که مدعی بودند
قسمت اعظم اموال خودشان را صرف آزادی این
مملکت کرده اند ایشان اجازه ندهند که دو مرتبه
بدست شرکت نفت حقوق ملت ایران تضییع بشود
من امیدوارم که خود آقای رزم آرا هم بیخوفت
زیر این بار نروند زیرا اگر زیر این بار رفتند این
یک هوابه بسیار وخیمی دارد . این کار باین سادگی
از پیش نمیرود . ما در مقابل این اقدام شرکت نفت
تا پای جان ایستاده ایم . من خودم را عرض میکنم
تا پای جان ایستاده ام و اگر در آن مؤسسان بنده باید
بروم آنجا خواهم گفت که چه میکنم و خواهی دید
که آنجا چه فوقائی خواهد شد و این صحیح نیست که
ما نیزنگ شرکت نفت را بخوریم و آنها قبلاً پایند
تا براههارا سد کنند این نیزنگ شرکت نفت است
در دوره گذشته وجداناً خود آقایان میدانند خود
نیسار رزم آرا هم اگر از روی وجدان از ایشان
سؤال بکنیم من مطمئنم که انکار نخواهند سکره
آن مجلس مؤسسان یا واقعا انکار ملت ایران بود جناب
آقای رزم آرا یا تلکرافات رزم ستاد که جناب عالی
در آتش بودید ؟ ولی بایست برای اینکه این اندازه
کسی حاضر نیست حق ملتش پایمال شود خوب
آرزو ایشان نظامی بودند و در آس ستاد ارتش بودند و
بایستی که همینطور باشد رئیس ستاد ارتش نظامی
است باید امری که باو میشود اطاعت بکنند ولی
امروز که آن لباس در تن شما نیست وجداناً من از
شما سؤال میکنم ترا بوجدانتان آن مجلس مؤسسان
درست بود خود آقای ساهد آمد پشت این تریبون
و اعتراف کرد که پنجاه هزار تا از آن آراه را نوشته
باطل کرده اند این مؤسسان بود این تغییر قانون
اساسی بتمام مقدمات عالم نه بدرد شاه می خورد آن
اختیارات نه بدرد دولت می خورد بلکه بنده خیال
میکنم که بر علیه شاه تمام شد تمام آن اختیارات مؤسسان
برای اینکه شاه باید مظهر اراده ملت باشد و بایستی
ما فوق اراده مردم باشد و بر تمام قوانین مملکت هم
ایشان ریاست عالی و فائده دارند در حدود مقررات و
قانون هر امری بکنند همه مردم هیچکس در این
مجلس مخالف با اوامر قانونی ایشان و نظارت عالی
ایشان بر قوای ثلاثه مملکت نیست ولی این اختیارات
خارجی ها را متوجه میکنند که هر وقت هر چه بخواهند
بروند نزد خود شاه و اگر روی موافقت نشان نداد تحت
فشارش بگذارند از این اختیارات هیچ استفاده ای
نخواهد کرد مملکت ما هم در آتیه دچار منظورانی
خواهد شد که من نمیدانم آخرش بکجا خواهد کشید
امیدوارم که جناب عالی و همچنین جناب آقای سردار
فاخر و آقای تقی زاده که خودشان را سرباز مشروطه
معرنی میکنند بیشتر از این دیگر اجازه ندهند که بعلفوق
ملت ایران تخطی بشود در هیچ کجای دنیا اگر جای
ثالثی هست بفرمائید هیچ کجا نیست وقتی دندانیای
عصر جدید که بسوسالیزم دارد پیش میرود این کارها
را بنام ملت بنام اراده ملت دارند انجام میدهند ما
ببایست اختیارات ملت را بگیریم در بکجا متمرکز
بکنیم برای اینکه شرکت نفت می خواهد اختیارات
را در بکجا متمرکز بکند که اگر مجلس نشست و
برخواست گفت امتیاز لئو قبلاً بروند سپس اول مملکت
را تهدید کنند که اگر لئو اینکار را کردی ما از ایران

خازرت خواهیم کرد یا با سلطنت مخالفت میکنم و
این صلاح نیست و چون ما قسم خورده ایم که بقانون
اساسی وفادار باشیم و نسبت بیاد شاه خودمان وفاداری
بکنیم بنده این کار را روی قسمی کشورده ام از پشت
تریبون عرض میکنم که بگوش اهل حضرت همایونی
هم برسد که ایشان هم متوجه هوابه و خیم این جریان
بشوند و نگذارند شرکت نفت حرف خودش را در
اینجا بکسی بشنوند بدست شرکت نفت قانون اساسی
ایران برای مرتبه چندم خدشه دار بشود قانون اساسی
چیزی نیست که هر روز بشینند و بلند بشوند و بگویند
اینجایش را باید عوض کرد اگر قانون اساسی را
بنا شد عوض بکنند چه مانعی دارد که هر کس زور
پیدا کرد عوض بکند قانون باید خود بخود قدرت
اجرا داشته باشد قانون اساسی که شما بخواهید با
زور شرکت نفت او را ازین برید قوی بدست ترخیلی
هستند زبردست ترخیلی ها هستند می آیند و یک
روزی بر علیه مصالح مملکت این قانون را هم
عوض می کنند بنده خواستم از این موقعیت
استفاده کنم و راجع باین مجلس مؤسسان قلابی گذشته
که سکوت تیسار معظم هم از بنده دلیل بر رضایتشان
تلقی می کنم که مجلس قلابی بود واقعا می خواهم عرض
کنم یک مجلسی نبود که افکار و اراده یک ایران در
آن حکومت کرده باشد اطفال دبستانی بچه های
مدرسه آقای دکتر بقائی در استیضاحشان گفتند در
دوره گذشته شما اصل ۴۹ میدانید چیست ؟ خود آقایان
و کلا این اصول قانون اساسی را از حفظ نیستند
که ماده ۵۳ چیست ۸۳ چیست هر وقت بخواهیم
مراجعه می کنیم همه اش را پیدا می کنیم بچه های
۷ ساله از کردند یا از مرتبه یا نمیدانم یک چندم دره ای
بر دارند تلگراف کنند و بگویند که ما اصل ۴۹
قانون اساسی را نمی خواهیم ما دیگر اجازه میدهیم
که شرکت نفت بیاید قانون اساسی ایران را با این
حیله و نیزنگ عوض کند و من امیدوارم همه با احساسات
پاکی که در روحه آقایان می بینم و با احساسات پاکی
که ملت ایران راجع بقضیه نفت نشان داده است و
با تمام علاقتندی که ملت ایران نسبت باین مسئله
حیاتی و این شریان حیاتی مملکت دارد من امیدوارم
در همین مدت کوتاه این امتیاز را لغو کند
و این مؤسسات نفت تاسیس نالیزه بشوند ملی بشوند
و خود اینها من تصور می کنم یک همچو استیضاحی را
کرده اند که فشار آورده اند که باید مجلس مؤسسان
درست بشود ولی من امیدوارم که نه نمایندگان مجلس
شورای ملی و نه نمایندگان محترم سنا هیچکدام
حاضر نشوند که زیر بار اینهمه فشار شرکت بروند
و آنکس در همان مجلس مؤسسان قلابی هم قید شده است
که پس از افتتاح مجلسین ...

آشتیانی زاده - تصدیقات او که مؤثر نیست
مکی - ... شما که خودتان یکی از آنها بودید
آشتیانی زاده - غلط کردیم آقا
مکی - ... گناه شما با این اقرار بخشوده
می شود
آشتیانی زاده - بنده رفتم آن مجلس که او کبیل
بشوم همان طور که وزیر را کشتند و شما او کبیل شدید
رئیس - آقای مکی پیشتر از بنده قیقه به نام
شدن وقت شما نمانده است .

هنگی - ... جناب آقای رئیس فرمودند که ه
دقیقه بیشتر از وقت بنده نمانند مطالب زیادی عرض
کردم یکی متن ادعایانه که تمام نشده بود و مانده بود
و قراردادهای هرستان سعودی مانده بود و عراق مانده
بود و مصر مانده بود و لوله کشی که خاور میانه
مانده بود که بنده می خواستم با اطلاع آقایان برسانم که
همین تاریخچه لوله کشی خاور میانه بین عراق و
مدیترانه که سهامش یک مقدارش متعلق بشرکت نفت
انگلیس و ایران است و آنوقت در حدود ۱۲۰ میلیون
تن سوئیست هزار تن یک همچو شیفری نفت ایران
را برای مدت بیست سال بکمیانی های امریکائی
فروخته اند یعنی باین کمیائیه بقیمت ناظر فروخته اند که
آنها بیایند در این لوله کشی بین عراق و مدیترانه
شرکت کنند بول بگذارند یک آوانتازی بانها داده اند
که اینها آمده اند این لوله کشی را دارند می کنند
اینها بعقیده بنده یک مطالب مفصلی است که از نظر
اینکه مجلس شورایی و از نظر اینکه دولت متوجه
باشد که این لوله کشی بچه منظوری است و چرا باید
ملت ایران از این باب هم یک مقداری خسارت بدهد
ما از نفتان صدو بیست میلیون تن در بیست سال بایک تن
بخس بفروسیم که کمیائیه ای امریکائی بیایند سرمایه
بدهند که لوله کشی بشود اینهم یک مسئله ای است بنقاط
مملکت خود شرکت گویا یک مقداری کامیون آورده
است و در حدود هزار کامیون در ایران متعلق با افراد
است یکی دو سانه تا که اینها از خدمتشان خارج خواهند
کرد و اگر خارج بکنند بیسکاری مملکت افزوده
میشود و دوسه هزار نفر بیکار و گرسنه سربار گرسنه
های این مملکت می شوند این را بایستی دولت فردا
بشرکت نفت توجه بدهد که باوسایلی که در ایران هست
شما که غارت دارید میکیند تا زمانی که در ایران دارید
بهره برداری میکنید بایستی رعایت این موارد را
بکنید و من امیدوار هستم که دست خودمان که افتاد
تمام این موارد را جبران کنیم در خاتمه
عرایضم باز بنده این موضوع را تذکر میدهم که
امیدوارم بلکه مطمئنم که تیر شرکت نفت راجع به
تغییر قانون اساسی ایران بسنگ خواهد خورد زیرا
ملت ایران با هیچ کیفیت حاضری نیست که قانون اساسی
ایران عوض بشود و اگر چنین عملی بایستی بشود
بایستی افلا مثل حسین مکی در ایران ده بیست هزار
نفر گشته بشوند تا قانون اساسی ایران عوض بشود
یک موضوع دیگر هم که میخواستیم توجه دولت را
جلب کنیم امروز یک دسته ای شکایت کردند بنده که
اینجا کنترانچی های حمل و نقل هستند که برای شرکت
از آبادان نفت حمل می کنند .

بعضی از نمایندگان - ختم جلسه
رئیس - نیم ساعت داریم با آخر وقت آقای دکتر هدایتی
دکتر هدایتی - بنده حق دارم از شناس
خودم گله بکنم برای اینکه وقتی نوبت صحبت به
بنده رسید که آقایان نمایندگان محترم را ملاحظه
می کنم بنده هستم (بعضی از نمایندگان - بخیر) و چیزی
هم با آخر وقت نمانده امیدوارم اگر نهایت بفرمائید
و توجه بکنند بنده هم سعی می کنم از حدود حوصله
آقایان خارج نشوم چیزی که بنده امروز
صبح در سراسر متوجه شدم این بود که متأسفانه بعضی
از آقایان نمایندگان دهم که با تصمیم قبلی برای

رأیی که باید در آخر استیضاح بدهند در چله
شرکت می فرمائید این بزرگترین امری
است که ممکن است استیضاح کنند در ناراحت کنند
و بنده تصور می کنم شأن نماینده مجلس هم نباشد که
بدون توجه بصحبت هائی که در پشت تریبون می شود
ورسیدگی بدلائل استیضاح کننده قبلاً تصمیمی اتخاذ
کرده باشند (صحیح است) بنده می دانم آقایان
خسته هستند و لو این که اظهار لطف بنده فرمودند
خواستیم که ازتان استعفا کنیم بگفتی از تصمیم
قبلی بر فرض سکه وجود داشته باشد بهمه آقایان
جسارت نمی کنم دور بشوید بر عرایض یکی از همکاران تان
که سعی خواهد کرد از حدود صبر و حوصله و اجازه ای
که پیش لطف کرده اید خارج نشود (مغیر فرمند
آقای دکتر این توهین است نفرمائید از آقا انتظار
نمی رفت) حضرتعالی را عرض نکردم (بعضی از
نمایندگان - اسم ببرید) خود آقای مغیر فرمند
که این بیان را فرمودند وجداناً می دانند که بعضی
از آقایان نمایندگان راجع به نتیجه استیضاح الان
تصمیمشان را گرفته اند انصاف بدهید آقای مغیر
فرمند (مغیر فرمند - بنده اطلاع ندارم) منظوری
که من داشتم این بود که بعرایض من توجه بفرمائید
البته بعد از آن که عرایض بنده تمام شد صحبتها و
استیضاح بنده خاتمه پذیرفت من امتحان خود را
دادم مملکت مملکت مشروطه است ما تابع نظر
اکثریت هستیم هررأیی که داده شد اطاعت می کنیم
ولی استدعای بنده بنده ای که قول دادم از حدود
حوصله آقایان خارج نشوم و خسته تان نکنم و سعی
بکنم که خسته تان نکنم عنایت بفرمائید بعرایض
بنده این راهم اضافه می کنم که عرایض بنده مختصر
خواهد بود و داخل خواهد بود در حدود استیضاح
فقط یعنی راجع بنظریاتی که در کمیسیون نفت ما
داشتیم برای آنچه که موجب مسئولیت و تخلف
دولت آقای رزم آرا شده است فقط و آنچه که بعنوان
یک نفر عضو کمیسیون نفت میشود گفت از این حد بنده
تجاوز نخواهم کرد طبق اصلین ۲۷ و ۴۲ قانون اساسی
و همچنین ماده ۱۷۱ آیین نامه داخلی مجلس شورای
ملی هر یک از نمایندگان حق دارند در صورتی که
تخلف در اجرای قانون یا مسامحه ای در اجرائیش
به بینند دولت با وزیر متخلف را استیضاح کنند قانونی درسی ام
مهرماه ۱۳۲۶ از تصویب مجلس شورایی گذشت
که بموجب شق ه از این قانون دولت مکلف بوده
است در کلیه مواردی که حقوق ملت ایران نسبت
بمنابع ثروت کشور اعم از منابع زیرزمینی و غیر آن
مورد تضییع واقع شده است بخصوص راجع به نفت
جنوب بمنظور استیفای حقوق ملی مذاکرات و اقدامات
لازمه را بعمل آورده مجلس شورایی را از نتیجه آن
مطلع سازد این قانون تصویب شد دولتهای ایران بعد
از تصویب این قانون قدری هم خودشان در راه اجرای
این قانون و تصدیق مجلس شورایی ایران کوشش
کردند نتیجه این شد که آقای ساهد در دوره یازدهم
در اواخر دوره یازدهم لایحه ای ضمن تبصره از ماده
واحد و پنجاه شورایی پیشنهاد کرد بعنوان قرارداد
کس- گلشائیان باز هم میدانند که عمر مجلس ۱۵
و فانکرند اظهار نظری راجع باین موضوع بکنند این
طبقه محول شد به نمایندگان دوره شانزده در ایتهای

فرز برمائید که کیسیون نفتسبد کی خودش را میکرد تصمص مبتو منفی ۰۰۰ به بنده قول دادید که عراض بنده را توجه بفرمائید فرض بفرمائید کیسیون نفت رسیدگی خودش را خانه می داد رای خودش را مثبت بامنفی نیست بقرار داد اظهار میگردولی دولت مثل این که تا امروز نظر خودش را نداده است استتکاف میکرد بنده از آقایان سؤال میکنم تکلیف یک چنین گزارش درمجلس شورای ملی چه میشد تا آنجا بیکه بنده اطلاع دارم هر امری که در مجلس شورای ملی مورد مذاکره و رای قرار میگردد یا طرح است که از طرف نمایندگان پیشنهاد شده است یا لایحه ای است که دولت آورده در صورتی که لایحه دولت باشد دولت باید ازش دفاع کند بنا بر این منطقی کیسیون نفت حق داشت که از دولت بخواهد که نظر خودش را نسبت بقرارداد الحاقی بدهد از این رو برای این که کیسیون نفت وظیفه خودش را انجام داده باشد ابتدا در تاریخ ۲۹ مرداد ۱۳۲۷ نامهای شماره ۱۶۲ بوزارت دادائی نوشت بنده برای اطلاع آقایان دو سطر بیشتر نیست میخوانم منتنی است دستور فرمائید پیرونده مربوطه بنف محتوی کلیه اسناد و مدارک خصوصاً گزارش پروفسور ژیل و گزارش های اخیر آقای نظام امامی نماینده دولت در شرکت نفت و گزارش ارمیتاز اسمیت انگلیسی و نامه های مرحوم داور و آقای گلشانیان راجع بباره ۱۶ قرار داد و هم چنین سایر گزارش های رسمی کلیه بیانه های شرکت نفت از افتتاح تا این تاریخ را تا روز یکشنبه ۲۹ مرداد برای مطالعه بکیسیون مخصوص نفت ارسال دارند رئیس کیسیون دکتر مصدق (کشاورز صدر - از خدمت مرحوم هژیر هم تقدیر کنید) (آزاد - چه خدمتی مفاساتی که داد بهترین خدمتی بود که کرد) (کشاورز صدر - خدا بیامرز دش

از دولت تقاضا دارد که دستور فرمائید نامتد سهروز از این تاریخ پیرونده های مربوطه را بکیسیون ارسال دارند و نیز دولت باید تاده روز از این تاریخ نظریه خود را درباره لایحه تقدیمی بکیسیون اطلاع دهد چنانکه بعد از گذشتن این تاریخ پیرونده منظر دولت بکیسیون نرسد اعضا کیسیون تصمص گرفته اند که دولت را درموضوع نفت استیضاح کنند. رئیس کیسیون نفت دکتر مصدق - سیزده نفر آرزو در جلسه حضور داشتند و تمام این سیزده نفر این نامه را امضا کردند برای اطلاع آقایان بنده اسامی این اشخاص را میخوانم، آقای جمال امامی، دکتر کاسمی، دکتر هدایتی، حاجری زاده، دکتر علوی، اللهیار صالح، ناصر ذوالفقاری، بهبهانی، قهزاده، سر تیز زاده، مکی، دکتر مصدق بطوریکه ملاحظه بفرمائید کیسیون باتفاق آراء تصمص گرفت بدولت اطلاع بدهد که در ظرف سه روز پیرونده ها و در ظرف ده روز نظر خودش را بکیسیون نفت بفرستد در ظرف این سه روز تشکر میکنم از دولت بعضی از اوراق مربوط به نفت را فرستاد، بعضی، ولی بعضی دیگر از اوراقی که ما ملازم داشتیم در این نامه می که فرات کردیم اسم برده از قبیل گزارشات آقای نظام امامی از قبیل پیرونده نفت مخصوص وزیر دارائی، من عادت ندارم بین صحتم صحبت بکنند لطفاً فرمایش بفرمائید بعضی از این مدارکی که ما ملازم داشتیم بوزارت دارائی و نخست وزیر هم اطلاع داده بودیم که این پیرونده ها را لازم داریم برای مانفرستادن و تصمص کیسیون نفت و نتیجه تصمص مجلس شورای ملی از دولت آقای رزم آرا بوقع اجرا گذارنده است. این از جهت پیرونده ها و اما از لحاظ اظهار نظر آنها تا کنون هیچ وجه من الوجوه در پیرونده ها و نه شافها ما نظر دولت آقای رزم آرا را راجع ببول یارد قرارداد الحاقی تقدیم میببینیم به جهت تصمص کیسیون این شد که چون دولت آقای رزم آرا مسامحه در اجراء قانون سی ام مهرماه ۱۳۲۱ نموده است از طرفی و از طرف دیگر تصمص مجلس شورای ملی و کیسیون نفت را بلا اجرا گذاشته است از این جهت عمل دولت آقای رزم آرا تا این جا هم اتفاق آرا است عمل دولت آقای رزم آرا مشمول اصلین ۲۷ و ۴۳ قانون اساسی و مستوجب استیضاح است من هم این را امضا کرده ام الان هم بعقیده خود باقی هستم تا کنون و در استیضاحی هم که کرده ام این دولت را متخلف و مسامحه کننده در اجرای قانون میدانم مطابق یک حساب مختصر و روشن که آقای معاون وزارت دارائی در جلسات کیسیون نفت برای ما کردند قرارداد الحاقی با قرارداد سابق که امروز هم اجرا میشود قرار داد ۱۹۳۳ حداقل از لحاظ درآمد دولت ایران ۱۲ میلیون لیره درسال تفاوت دارد یعنی قرارداد الحاقی بهیزار دوازده میلیون لیره حق دولت ایران را بالا برده است بنده چون عضو کیسیون نفت هستم و کیسیون هموز بمطالعات خودش خانه نداده است حق ندارم نسبت بقرار داد الحاقی تقبی یا اثباتاً اظهار نظر بکنم. (جواد مسعودی و محمد علی مسعودی پس چرا استیضاح فرمودید؟) الان اجازه میخواهم که بگویم چرا استیضاح کردم اگر وقت فرموده باشد تا حالا عراض بنده یک کلمه هم اضافه نداشت بنده عرض کردم چون مطالعات

دکتر هدایتی

بله منطقی این بود که به پیرونده های مربوطه بنف مدارکی که مبنای استیضاح قرار داد کس گلشانیان بود رسیدگی کند تا بفهمد صحیح هست یا صحیح نیست این وظیفه اولی کیسیون نفت بود و بستم نظر دولت را نسبت باین موضوع بخواهد

فرز برمائید که کیسیون نفتسبد کی خودش را میکرد تصمص مبتو منفی ۰۰۰ به بنده قول دادید که عراض بنده را توجه بفرمائید فرض بفرمائید کیسیون نفت رسیدگی خودش را خانه می داد رای خودش را مثبت بامنفی نیست بقرار داد اظهار میگردولی دولت مثل این که تا امروز نظر خودش را نداده است استتکاف میکرد بنده از آقایان سؤال میکنم تکلیف یک چنین گزارش درمجلس شورای ملی چه میشد تا آنجا بیکه بنده اطلاع دارم هر امری که در مجلس شورای ملی مورد مذاکره و رای قرار میگردد یا طرح است که از طرف نمایندگان پیشنهاد شده است یا لایحه ای است که دولت آورده در صورتی که لایحه دولت باشد دولت باید ازش دفاع کند بنا بر این منطقی کیسیون نفت حق داشت که از دولت بخواهد که نظر خودش را نسبت بقرارداد الحاقی بدهد از این رو برای این که کیسیون نفت وظیفه خودش را انجام داده باشد ابتدا در تاریخ ۲۹ مرداد ۱۳۲۷ نامهای شماره ۱۶۲ بوزارت دادائی نوشت بنده برای اطلاع آقایان دو سطر بیشتر نیست میخوانم منتنی است دستور فرمائید پیرونده مربوطه بنف محتوی کلیه اسناد و مدارک خصوصاً گزارش پروفسور ژیل و گزارش های اخیر آقای نظام امامی نماینده دولت در شرکت نفت و گزارش ارمیتاز اسمیت انگلیسی و نامه های مرحوم داور و آقای گلشانیان راجع بباره ۱۶ قرار داد و هم چنین سایر گزارش های رسمی کلیه بیانه های شرکت نفت از افتتاح تا این تاریخ را تا روز یکشنبه ۲۹ مرداد برای مطالعه بکیسیون مخصوص نفت ارسال دارند رئیس کیسیون دکتر مصدق (کشاورز صدر - از خدمت مرحوم هژیر هم تقدیر کنید) (آزاد - چه خدمتی مفاساتی که داد بهترین خدمتی بود که کرد) (کشاورز صدر - خدا بیامرز دش

نیت هیچ وجه کافی نیست پس بنا بر این هر فردی بیفتد رسیدگی باین کار، این که مسلم است از لحاظ حقوقی .. (یکی از نمایندگان - آنرا که باید بدهند) (فرودی - از اول ۱۹۴۸ است) این طور است؟ کیسانی هم این را قبول دارد: (فرودی - بلی) در هر حال تفاوت بین این دو قرارداد روزی ۳۳ هزار لیره است و هر روز تاخیر از طرف دولت ایران در این کار حداقل این مبلغ بدولت و ملت ایران بطور مشخص ضرر میزند. اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید آقایان اگر ما موریت دادید که ما رسیدگی بکنیم در این کار پس نفع دولت ایران بوده است در این کار بطور اختصار این بود موضوع استیضاحی که اعضاء کیسیون اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید آقایان اگر ما موریت دادید که ما رسیدگی بکنیم در این کار پس نفع دولت ایران بوده است در این کار بطور اختصار این بود موضوع استیضاحی که اعضاء کیسیون اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید آقایان اگر ما موریت دادید که ما رسیدگی بکنیم در این کار پس نفع دولت ایران بوده است در این کار بطور اختصار این بود موضوع استیضاحی که اعضاء کیسیون اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید آقایان اگر ما موریت دادید که ما رسیدگی بکنیم در این کار پس نفع دولت ایران بوده است در این کار بطور اختصار این بود موضوع استیضاحی که اعضاء کیسیون اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید

دکتر هدایتی

بله منطقی این بود که به پیرونده های مربوطه بنف مدارکی که مبنای استیضاح قرار داد کس گلشانیان بود رسیدگی کند تا بفهمد صحیح هست یا صحیح نیست این وظیفه اولی کیسیون نفت بود و بستم نظر دولت را نسبت باین موضوع بخواهد

نیت هیچ وجه کافی نیست پس بنا بر این هر فردی بیفتد رسیدگی باین کار، این که مسلم است از لحاظ حقوقی .. (یکی از نمایندگان - آنرا که باید بدهند) (فرودی - از اول ۱۹۴۸ است) این طور است؟ کیسانی هم این را قبول دارد: (فرودی - بلی) در هر حال تفاوت بین این دو قرارداد روزی ۳۳ هزار لیره است و هر روز تاخیر از طرف دولت ایران در این کار حداقل این مبلغ بدولت و ملت ایران بطور مشخص ضرر میزند. اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید آقایان اگر ما موریت دادید که ما رسیدگی بکنیم در این کار پس نفع دولت ایران بوده است در این کار بطور اختصار این بود موضوع استیضاحی که اعضاء کیسیون اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید آقایان اگر ما موریت دادید که ما رسیدگی بکنیم در این کار پس نفع دولت ایران بوده است در این کار بطور اختصار این بود موضوع استیضاحی که اعضاء کیسیون اگر ضرر نمیکنند پس بگذارید چون قرارداد الحاقی هم امضا شده بگذارید بیست سال دیگر هم بماند همین طور بماند شاخودتان اختیار بکیسیون نفت دادید

دکتر هدایتی

بله منطقی این بود که به پیرونده های مربوطه بنف مدارکی که مبنای استیضاح قرار داد کس گلشانیان بود رسیدگی کند تا بفهمد صحیح هست یا صحیح نیست این وظیفه اولی کیسیون نفت بود و بستم نظر دولت را نسبت باین موضوع بخواهد

فوق السلفه ۱۷۰ نفره در کلاس دو زبان با بازی
دوباره در این مملکت شروع میشود ایشان تصمیم
داشتند در بنای این تحریکات بتوان جلوگیری از
تحریکات قوام السلطنه و امثال او حکومت نظامی اعلام
کنند آزادخواهان را بگیرند و روزنامه‌ها را توقیف
بکنند و مجلس را هم ببندند و آنوقت بآن ترتیب
بشایلات جاه طلبانه خودشان خانه بدهند آقای نخست
وزیر هم میدانند بزرگترین هنر شما دروغ گفتن است
رئیس شما حق ندبرید آقایان خارج از موضوع
است من جلسه را ختم میکنم

فوق السلفه ۱۷۰ نفره در کلاس دو زبان با بازی
دوباره در این مملکت شروع میشود ایشان تصمیم
داشتند در بنای این تحریکات بتوان جلوگیری از
تحریکات قوام السلطنه و امثال او حکومت نظامی اعلام
کنند آزادخواهان را بگیرند و روزنامه‌ها را توقیف
بکنند و مجلس را هم ببندند و آنوقت بآن ترتیب
بشایلات جاه طلبانه خودشان خانه بدهند آقای نخست
وزیر هم میدانند بزرگترین هنر شما دروغ گفتن است
رئیس شما حق ندبرید آقایان خارج از موضوع
است من جلسه را ختم میکنم

دکتر هدایتی من تمام میکنم ، بیش از این
این رها را بازی نکنید و ماسک خودتان را
بردارید شما هم آقایان نمایندگان محترم
بدانید در پشت این قیافه متبسم و مؤدب بسیاری افکار

خطرات خط این را مطلقاً با حضور شما آقایان نمایندگان
شما که به کرسی نمایندگی تکمیل شده‌اید و پیش از هر چیز
ایرانی هستید من اطمینان دارم شما میدانید این مرد ایران
را بورژوازی های خطرناک و نازیست و وحشتناک و دهشت
میبرد (کشاورز مصر - شما که رأی دادید آقای
نگویند) الان با دادن رأی عدم اعتماد خیلی دیر نشده
است دست ایشان را از کار کوتاه کنید دولت ایران
و بدینا بفهمانید که وکلای آنها همواره مدافع و
هشیار و نگران آنها هستند

۴- موقع دستور جلسه بعد ختم جلسه
رئیس - جلسه را ختم میکنم جلسه روز پنجشنبه
دستور استیضاح عصر جلسه فوق العاده است
(جلسه ۳ ربع بعد از ظهر ختم شد)
رئیس مجلس شورای ملی - **رضاحکمت**